

FLÆKKEN

---

4. RÆVEHØJ - EN HØJREST FRA BRONZEALDEREN M.M.

PÅ DYREHAVEGÅRDS MARK

1977 - 79

INDLEDNING

I efteråret 1976, sommeren 1977 og atter i 1979 har arkæologklubben "Flækken" foretaget afdækning og udgravning af bundresten af en bronzealderhøj på Dyrehavegårds mark, Lyngby-Tårnbæk kommune. "Flækken" benævner lokaliteten 4. Rævehøj.

Forpagter Mogens Preisz, Dyrehavegård, havde flere gange undret sig over, at ploven skurede over et stenlag i et ellers stenfrit område i marken og lod sin opdagelse gå videre til "Flækken".

En nærmere undersøgelse - der kom til at strække sig over flere år - viste, at det drejede sig om en tæt stenpakning tolket som bundresten af en høj med flere fund af sekundære gravsætninger, brændte knogler, keramikskår og bronzenåle og ravperler. Og under dette anlæg var der fund af bopladsflint samt tragtbægerkeramik fra yngre stenalder.

På baggrund af fundene kan højen dateres til yngre bronzealder og bopladsen til yngre stenalder.

Denne beretning er skrevet på grundlag af "Flækkens" formand, Johannes Boagers, oprindelige udgravningsrapport, journal nr. F 3789/73, 1. februar 1982, tilsendt Rigsantikvarens Fortidsmindeforvaltning.

Der var under udgravningen et fortrinligt samarbejde med antikvar mag.art. Svend Erik Albrethsen og forpagter Mogens Preisz, Dyrehavegård.

BAGGRUND

Dyrehavegårds mark (matr.nr. 12p af Lyngby by, Lundtofte sogn, Sokkelund herred) ligger mellem Helsingør motorvej og Hjortekærvej. Det er en af de sidste åbne marker i Lyngby-Tårnbæk kommune, men bebyggelsen af arealet ligger formentlig ikke mange år ude i fremtiden. Området er derfor et oplagt emne for arkæologiske rekonosceringer og undersøgelser.

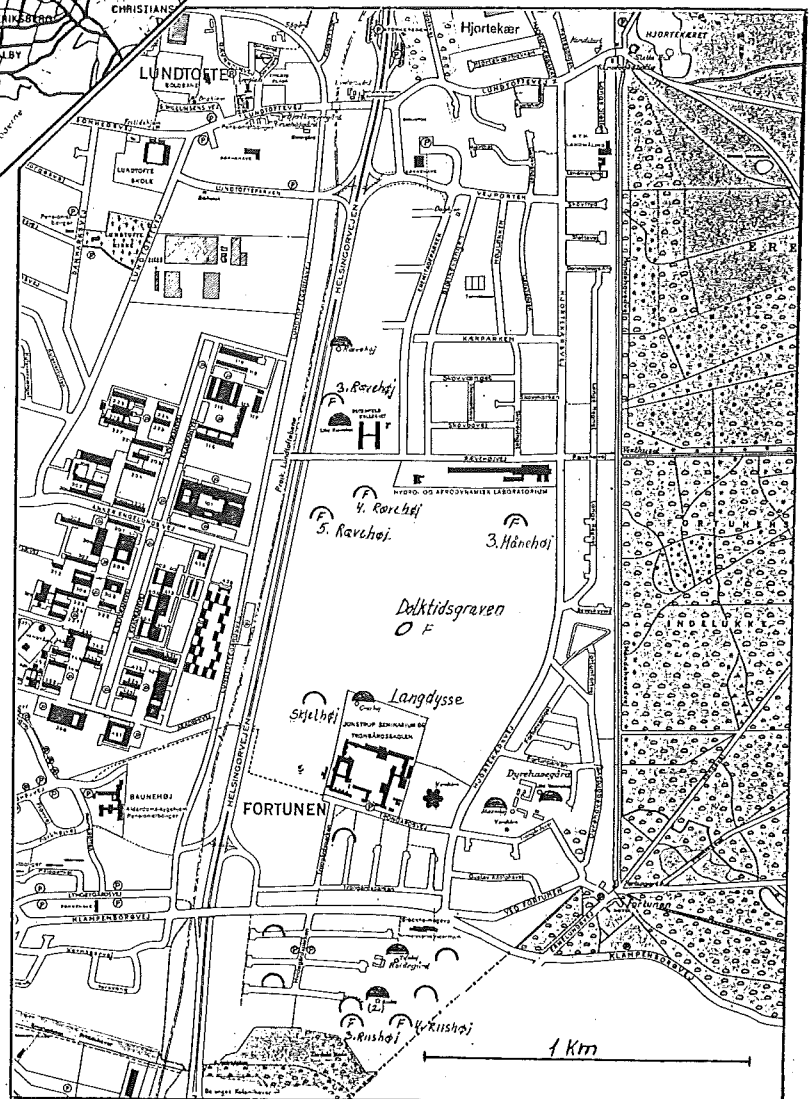
"Flækken" har foretaget flere udgravninger i kommunen og har en aftale med Rigsantikvarens Fortidsmindeforvaltning (nu Rigsantikvarens Arkæologiske Sekretariat) om at måtte foretage orienterende undersøgelser på Dyrehavegårds mark. Dette førte i 1973 til afdækning af en grav fra dolktid.

Undersøgelsen kom til at strække sig over 3 år, dels på grund af den minutiøse undersøgelse af stenpakningen, dels afbrudt i 1978 af udgravningen af bundresten af den såkaldte "3. månehøj".

4. RÆVEHØJ PÅ DYREHAVEGÅRDS MARK SAMT
ANDRE FORTIDSMINDER I OMRÅDET

Dyrehavegårds mark, der er et af de få dyrkede områder, der er tilbage i Lyngby-Taarbæk kommune, begrænses mod vest af Helsingør-motorvejen. De andre sider begrænses af Rævehøjvej, Hjortekærvej og Trongårdsvej.

På dette kort er der, udover 4. Rævehøj, indtegnet flere af områdets fortidsminder. Med mørk udfyldning ses de eksisterende gravhøje. De med F mærkede er opdaget, undersøgt og (navngivet) af arkæologklubben "Flækken".

UDGRAVNINGEN

Udgravningen begyndte i 1976 efter høst. Der blev gravet en nord-syd gående prøvegrøft gennem det område, hvor forpagter Preisz ved pløjning havde registreret et stenlag. Prøvegrøften afslørede en mindre grube med et par brændte knoglefragmenter og et par stykker keramik. Herefter blev der afsat et felt på 8 x 8 meter, hvor pløjelaget (ca. 20 cm) blev fjernet. Nu sås noget af den registrerede stenpakning, og bunden af en urne med en 4,7 cm lang velbevaret bronzenål blev frilagte.

Efter aftale med Fortidsmindeforvaltningen ved arkivar Svend Erik Albrethsen gennemførtes den videre udgravning med henblik på at få klarhed over, hvordan bundstenlaget varierede i tæthed og udbredelse. Dette blev gjort ved udfra et udlagt kvadratmeternet at grave 1 meter brede nord-syd gående baner og lade stenlagets sten - især knust grå flint - blive liggende.

Ved dette arbejde konstaterede vi, at vi var begyndt i anlæggets sydøstlige del. I sommeren 1977 og igen i 1979 udgravedes herefter på denne måde et areal på ca. 250 kvadratmeter. Hvert afdækningslag var ca. 10 cm tykt, og nummereredes fra oven I-III (se iøvrigt bilag 5 og 6). På de tykkeste steder viste stenlaget sig at være ca. 30 cm tykt.

Efterhånden som udgravningen skred frem afdækkedes en række vidt forskellige anlægsspor, som er beskrevet nærmere i det følgende. Anlægssporene benævnes grave "G", gruber "Gr" og stolpehuller "S".

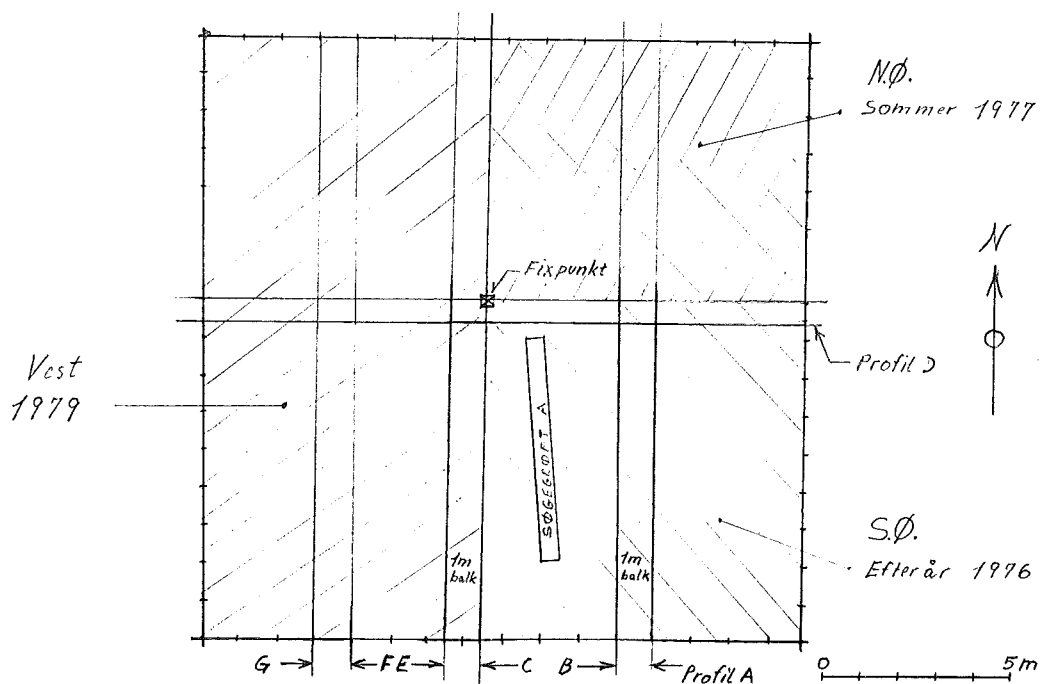

Fig. 1 Skitse af udgravningsfeltets totale udstrækning 1976-79

Fig. 2 Afrensning af bundstenspakningen i højrestens sydøstpart set fra nord. I den en meter brede stribe ses stencmængden i udgravningslag I og til højre stencmængden i udgravningslag II. Urnen stod, hvor der er markeret med en pil. Til højre nederst i billedet ses noget af den meget tætte stencpakning i grube Gr4.

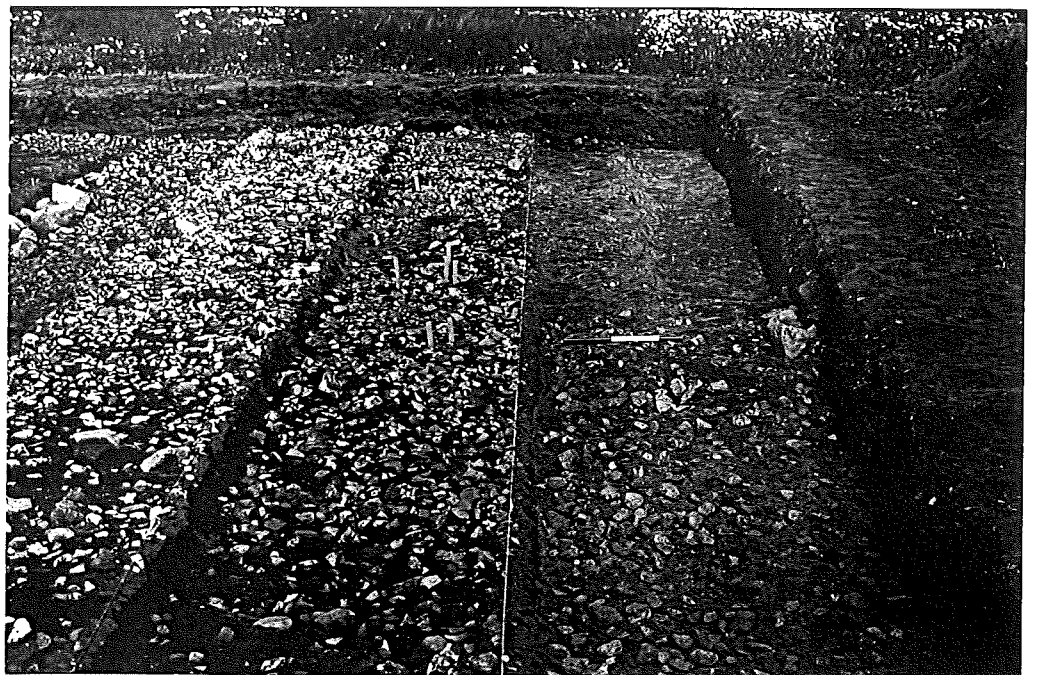

Fig. 3 Fortsat afrensning i sydvestparten af højrestens bundpakning i en meter brede striber set fra syd repræsenterende udgravningslagene: I, II, og III. Her fremkom også i lag II og III flere småskår af tragtbægerkeramik K7. I denne del af sydvestparten fremkom også den største part af de godt 500 stk. redskabs- og affaldsflint: F4 og F500.

BESKRIVELSE AF FUNDET

Fund af anlægsspor i forbindelse med udgravningen falder i 8 relativt afgrænsede grupper/felter.

Gruppe 1 Stenpakningen, nær cirkelrund med en diameter på ca. 12 m bestående af hovedsageligt knust, grå flint.

Fig. 4 I nordøsthjørnet af sydvestparten af højresten ses her bundstenspakningens store tæthed i en del af grube Gr4. Her fremkom også ravperle R3 i udgravningslag I. (Billedets midte er retoucheret)

Gruppe 2 Nær midten af stenpakningen var en 35 cm dyb, oval grube, Gr4 ca. 3,5/4,5 m i diameter. I grubens stenpakning lå

- 2 defekte ravperler, R2 og R3
- 1 lang ravperle, R4

Gruppe 3 I sydøstlige del af stenpakningen var der 2 gruber: Gr1, ca. 1 meter i diameter, 50 cm dyb med

- brændte ben - 3 stk., Bb1
- keramik - 3 stk., ubestemmelig, K1

Gr2, skæv oval 1/1,2 m i diameter. Pakket med knust bjergart med

- enkelte stykker ubestemmelig keramik, K5

- Gruppe 4 Nær hinanden i udkanten af stenpakningen fandtes grav 1 med
- bundrest af urne, K2,
  - bronzenål, B1, og
  - brændte ben, Bb2
- og en mørk plet med
- lidt keramik, ubestemmelig, K3
  - brændte ben, Bb6
- og i niveau 10-15 cm under urnebunden på den oprindelige overflade fandtes
- 2 stk. ornamenteret dragtbægerkeramik, K6
- I hele området fandtes
- spredt ubestemmelig keramik, K4
  - brændte ben, Bb5

Fig. 5 Afdækning af en knust urnerest K2 med brændte ben Bb2 og en bronzenål B1. Urnen var knust af gentagne overpløjninger.

- Gruppe 5 Nær grube Gr2 fandtes under stenpakningen en mørk plet med
- lidt brændte ben, Bb3 - Grav 2

Gruppe 6 Længere mod vest fandtes under stenpakningen en mørk plet, grav G3, med

- brændte ben, Bb4
- del af bronzesegl, B3

Fig. 6 I billedets midte under det 6,8 cm lange kornsegl ses en lille lokalitet med mørk, humusholdig jord, der var en del af det lille gravanlæg, G3.

Gruppe 7 I den sydvestlige del under selve stenpakningen fandtes en oval grube, Gr3, ca. 3x4 m i diameter og ca. 40 cm dyb med

- redskabsflint, 24 stk., F4
- bopladsflint, ca. 500 stk., F500
- spredt i og omkring gruben fandtes tragtbægerkeramik, 34 stk., K7 - enkelte stykker med stregornamentik.

Gruppe 8   Spredte løsfund.
Spredt over stenpakningen fandtes endvidere

- bronzenål, B2
- bronzenål, B4
- 2 ildsten, F1 og F3
- tværpil F2
- nært opløst lille stykke rav, R1
- 2 hammersten, H1 og H2
- under stenpakningen 3 stolpehuller, S1, S2 og S3

Der var ingen sikre spor af randsten udenfor stenpakningen, dog registreredes i den sydlige del - i stenlægningens periferi - 2 områder med fragmenter fra stensprængning i nyere tid af 2 større sten.

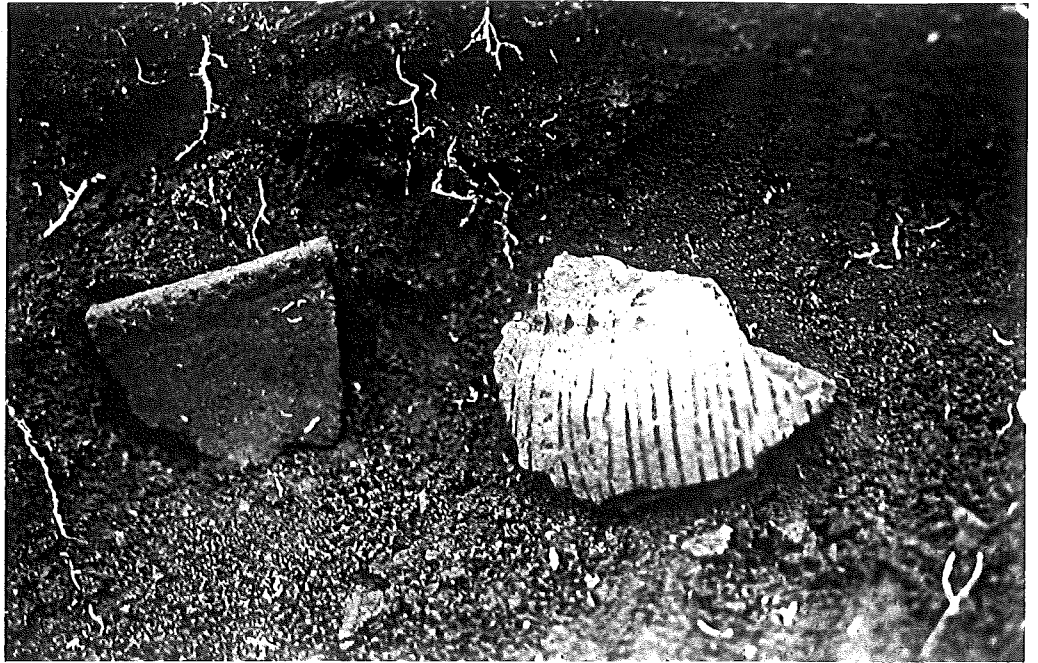

Fig. 7 I højrestens sydøstpart fremkom under udgravningslag III to stk. tragtbægerkeramik K6, et randskår og et bugskår, sidstnævnte er 5,5 cm bredt.

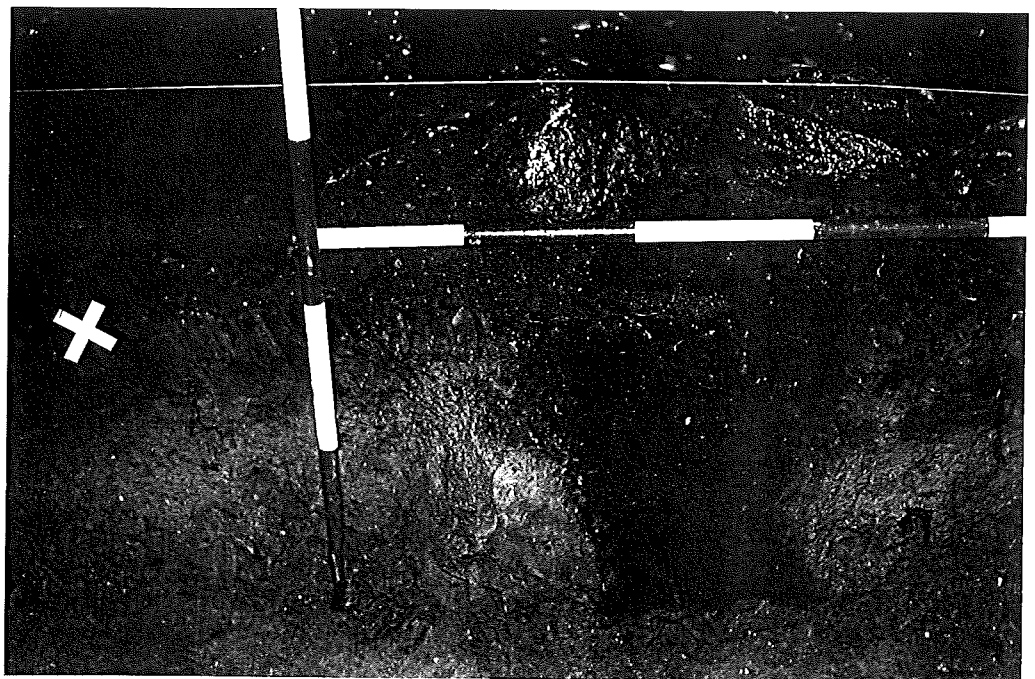

Fig. 8 I højrestens sydøstpart fremkom et ca. 60 cm dybt stolpehul S1 låst inde under den senere anlagte bronzealdergravhøjs bundstenspakning, og er derfor muligvis samtidig med de nærliggende to stk. tragtbægerkeramik K6. Keramikken fremkom ved det viste kryds.

RESUME AF IAGTTAGELSERNE

I udgravningen "4. Rævehøj" er iagttaget følgende:

I et område på ca. 100 m² var der et tæt stenlag mellem pløjelaget og undergrunden. Størstedelen af dette stenlag bestod af små stykker flint, som tilsyneladende er fremkommet ved knusning af markens almindelige flintknolde. I et lille område omkring Gr2 så småstenene ud som var de af knust bjergart. Dette stenlag var omtrent cirkelformet med ujævn rand og tykkest på midten.

Herudover blev der registreret fund af keramik, sten- og bronzegenstande, rav, brændte ben og stolpehuller. Nogle af disse fund var under stenlaget, nogle var over stenlaget, nogle var tilsyneladende gravet ned gennem stenlaget, og atter nogle kunne ikke placeres med sikkerhed.

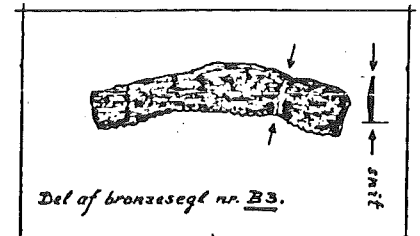
Nedenunder er gengivet en stratigrafisk - men dog skematisk - opstilling af de vigtigste fund:

Fund over stenlaget:	- keramik K2, K3
	- grave G1
	- hammersten H1
	- brændt ben Bb2, Bb6
	- bronze B1, B4
Fund nedgravet i eller gennem stenlaget:	- keramik K5
	- brændt ben Bb3, Bb4
	- grave G2, G3
	- bronze B3
	- gruber Gr2, Gr4
Fund med ubestemmelig placering, men dog nærmest i stenlaget:	- keramik K1, K4
	- brændte ben Bb3, Bb5
	- bronze B2
	- rav R1, R2, R3, R4, R5
	- grube Gr1
Fund under stenlaget:	- stolpehuller S1, S2, S3
	- tragtbægerkeramik K6
Helt uden tilknytning til stenlaget:	- keramik K7
	- flint F1, F2 tværpil, F3, F4, F500

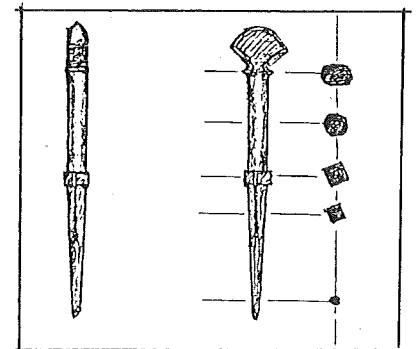
OLDSAGERNE

De fundne genstande er nævnt i det foregående. Her skal gives en nærmere beskrivelse af de vigtigste:

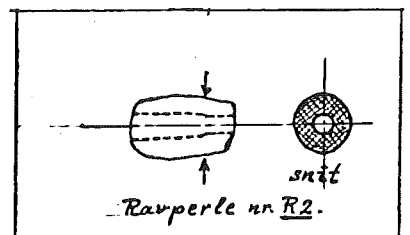
Bronzernerne: Bronzesegl i 2 stykker, B3. Seglet er ialt 6,8 cm langt, 10-13 mm bredt og 1,5 mm tykt på det tykkeste sted (midten). Seglet er let buet og savtakket på den indadbuede kant.

Bronzenål, B4. Meget velbevaret. Nålen er ca. 5,9 cm lang. Den har et fladt hoved. De øverste 2 cm af skaftet er rundt. På midten har nålen en kvadratisk afsats. Den nederste del af nålen er først firkantet, men ud mod spidsen rund.

Rav: Ravperle - nærmest tøndeformet, R2. Perlen er flækket under udgravningen. Den er 2,6 cm lang med et hul boret fra begge ender. Perlens diameter er 14 mm i den ene ende og 18 mm i den anden, der dog er noget beskadiget.

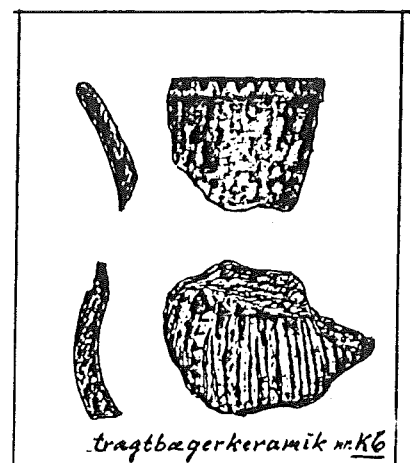

Keramik: Keramikfundene falder i to grupper:

- tragtbægerkeramik
- anden keramik - formentlig bronzealder.

Nogle af de 36 tragtbægerskår har ornamentik med streger og trekanter.

Af den øvrige keramik er et skår en urnebund. Resten er ukarakteristiske skår uden ornamentik.

Flintgenstande:

Ildsten. Tildannet af rygflække. 8 cm lang og 1,5 cm bred på midten.

SAMMENFATNING OG PERSPEKTIV

Det samlede fund og relationerne mellem dets enkelte dele er vanskelige at overskue. Vi kan dog sige en række rimeligt sikre ting om fundets enkelte dele:

- En høj   Det tykke muldlag på udgravningsstedet indicerer med stor sikkerhed, at her har ligget en høj, som nu er næsten udpløjet.
- En stenpakning   Den store stenmængde er afgrænset og derfor tydeligt tilført. Det tykke muldlag koncentrerer sig i samme område. Det er derfor mest sandsynligt, at det drejer sig om en stenpakning i bunden af en høj. Meget peger altså mod et gravanlæg. Men der mangler en åbenbar centralgrav. Har den været der? I så fald er sporene effektivt slettet.
- 3 grave   Der er gravanlæg i udgravningsområdet. I anlæggets SØ-del er identificeret 3 brændtbensgrave, heraf én med urne. De få genstande er fra bronzealderen - formentlig yngre bronzealder.
- Fund under stenpakningen   I SV-delen af anlægget er der under stenpakningens niveau fundet skår af tragtbægerkeramik. Hvilken anlægstype de stammer fra er uvist. Formentlig er stenpakning og høj tilfældigvis placeret ovenpå.
- Diverse   Endelig er der enkelte spredte fund og svage anlægsspor, som ikke kan passes ind i det samlede billede og som synes tilfældigt indblandet uden bevidst relation til anlægget.

Er gravanlæg fra yngre bronzealder med stenpakning i bunden af en jordhøj og spredte brændtbensgrave en kendt type? Litteraturen siger ikke meget om sådanne stenpakninger. Typen må være et emne for fortsatte studier.

ooOoo

BILAG

Sidst i rapporten er vist 6 bilag til tydeliggørelse af de ret komplicerede fundforhold. Med lidt tålmodighed kan også de stærkt nedfotograferede planer tydes.

ooOoo

"FLÆKKEN"

Flækken er en lokal arkæologiklub i Lyngby-Tårnbæk kommune. Klubben er startet i 1963 og har i 1985 ca. 65 medlemmer. Klubbens hjemsted er Frieboeshvile, Lyngby Hovedgade 2, 2800 Lyngby.

DENNE BERETNING

Beretningen, som den foreligger her, er et sammendrag af den oprindelige udgravningsrapport ved Johannes Boager. Journal No. F 3789/73 tilsendt Fortidsmindeforvaltningen.

Udgivelsen sker med henblik på at orientere en større kreds om "Flækkens" udgravningsresultater og dog samtidig holde reproduktionsomkostningerne på et rimeligt niveau.

Beretningen er i 1985 redigeret af en af "Flækkens" arbejdsgrupper.

Lyngby, oktober 1985

BILAG 1: Fundliste fra 4. Rævehøj.

Jour.nr. F.3789/73: bundrest af "4.Rævehøj", matr. nr. 12 p, Lyngby by, Lundtofte sogn:

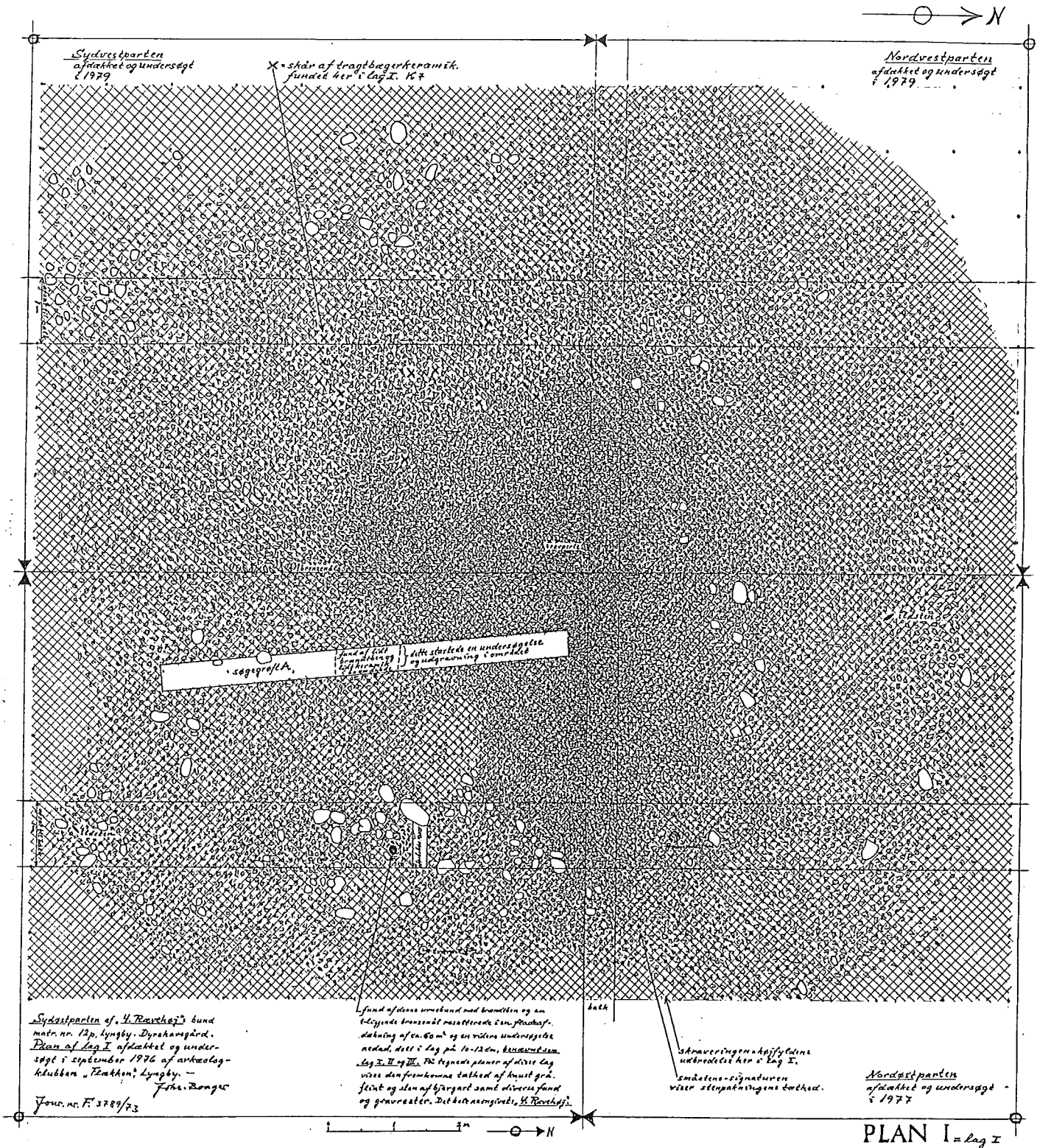
Fundliste: se plan IIII	fra område	grav	keramik	brændtben	bronze	rav	flint	bjergart	fremkom i lag
fra sydøst-parten:									
bundrest af urne, voksegrav.	D.	G 1.	K 2.	Bb 2.	B 1.				I
mørkt område med barnegrav.	D.	G 2.		Bb 3.					III
mørkt område med voksegrav.	D.	G 3.		Bb 4.	B 3.				III
løsfund af brændtben.	C-D.			Bb 5.					I-II
mørkt område med brændtben.	D.		K 3.	Bb 6.					I
løsfund af keramikskår.	C-D.		K 4.						I-II
grube med brændtben og keramik.	C.		K 1.	Bb 1.					I-III
grube med lidt keramik.	D-E.		K 5.						I-III
lille stykke rav.	B.					R 1.			II
defekt ravperle.	A.					R 2.			II
løsfund af bronzenål.	E.				B 2.				III
løsfund af ildsten.	E.						F 1.		I
løsfund af tværpil.	D.						F 2.		I
løsfund af tragtbeckerkeramik.	D.		K 6.						under III
fra nordøst-parten:									
løsfund af ildsten.	C.						F 3.		I
løsfund af hammersten.	C.							H 1.	I
fra nordvest-parten:									
løsfund af lang ravperle.	A.					R 4.			II
løsfund af flækket ravperle.	C.					R 5.			II
løsfund af knusesten.	B.							H 2.	III
fra sydvest-parten:									
defekt ravperle.	A.					R 3.			I
bronzenål med hoved.	C.				B 4.				I
ca. 500 stk. bopladsflint.	A-E.						F 500.		I-III
24 stk. redskabsflint.	A-E.						F 4.		I-III
34 stk. tragtbeckerkeramik.	C-D.		K 7.						I-III
- i alt 29 fund eller fundgrupper									

Bundstønpakningen = ca. 3,2 m³ hovedsageligt af knust grå flint
120 stk større og mindre sten af bjergart, flest i størrelse 15-20 cm.

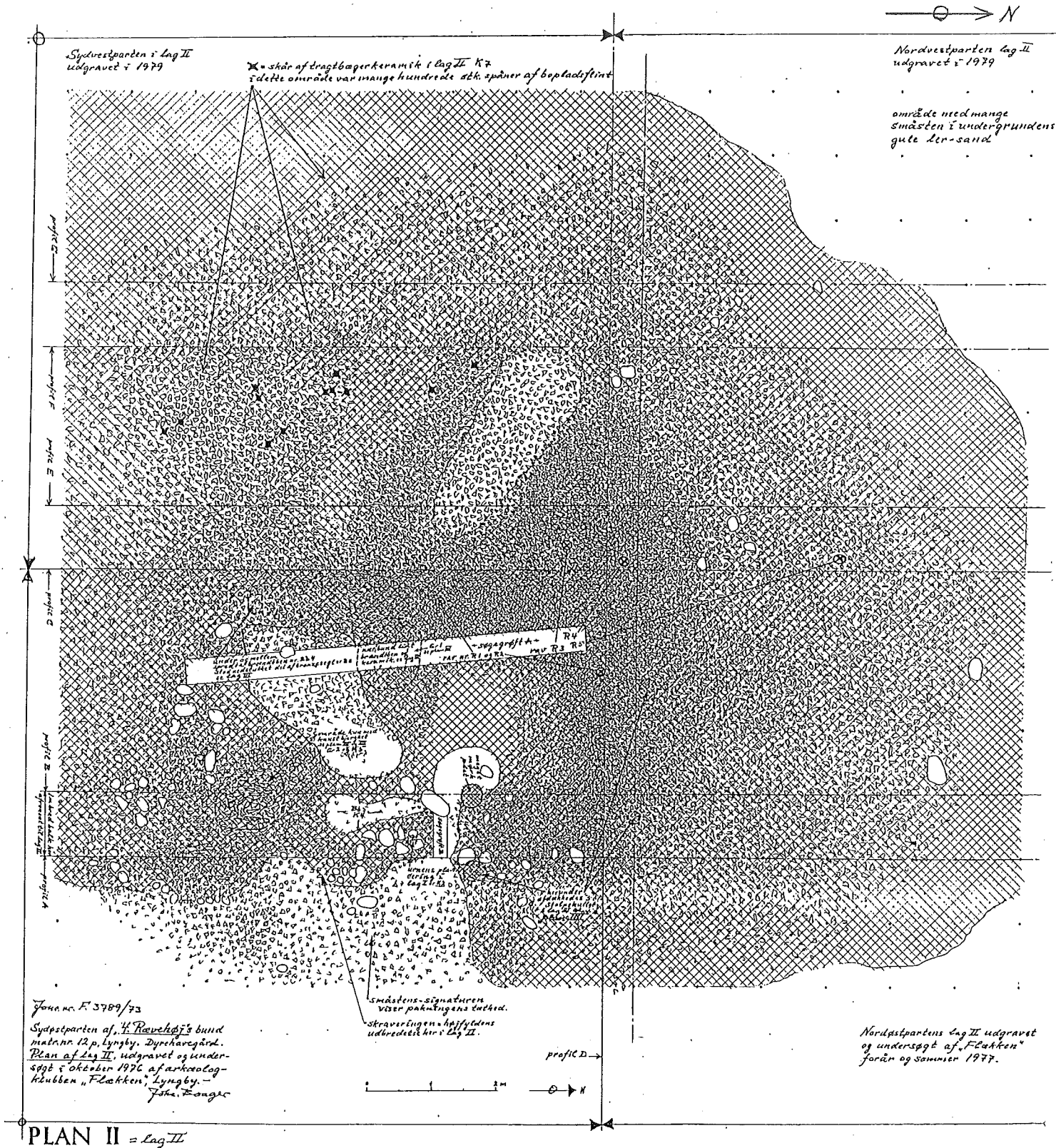
+ en håndfuld trækul fra grube Gr 3 i område CD og under lag III
Af de ca. 500 stk. boplads/affaldsflint medsendes kun ca 100 stk som fuldgældig prøve.

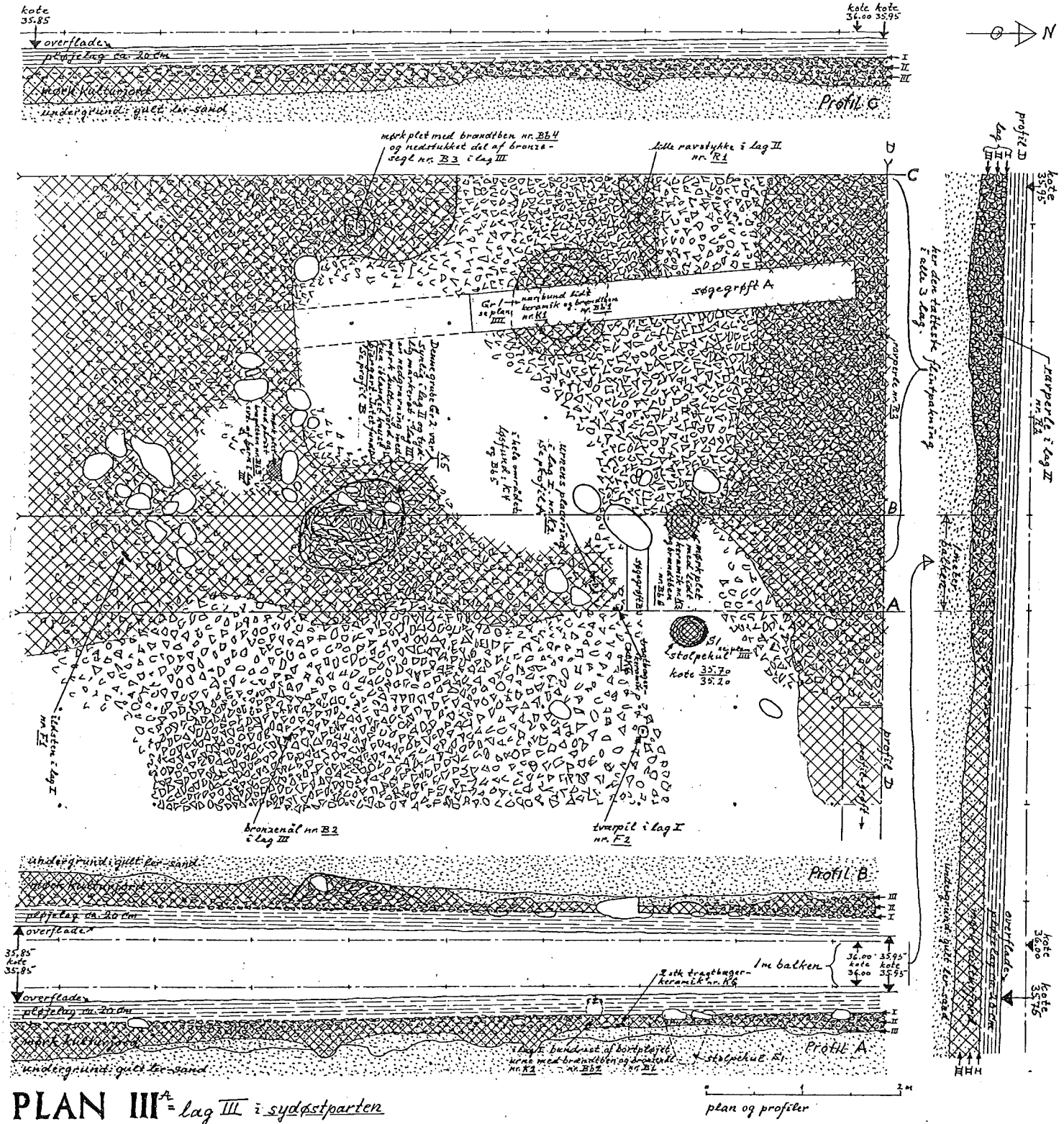
BILAG 2: Stærkt nedfotograferet plantegning af lag I.

BILAG 3: Stærkt nedfotograferet plantegning af lag II.

BILAG 4: Stærkt nedfotograferet plantegning af lag III sydøst.

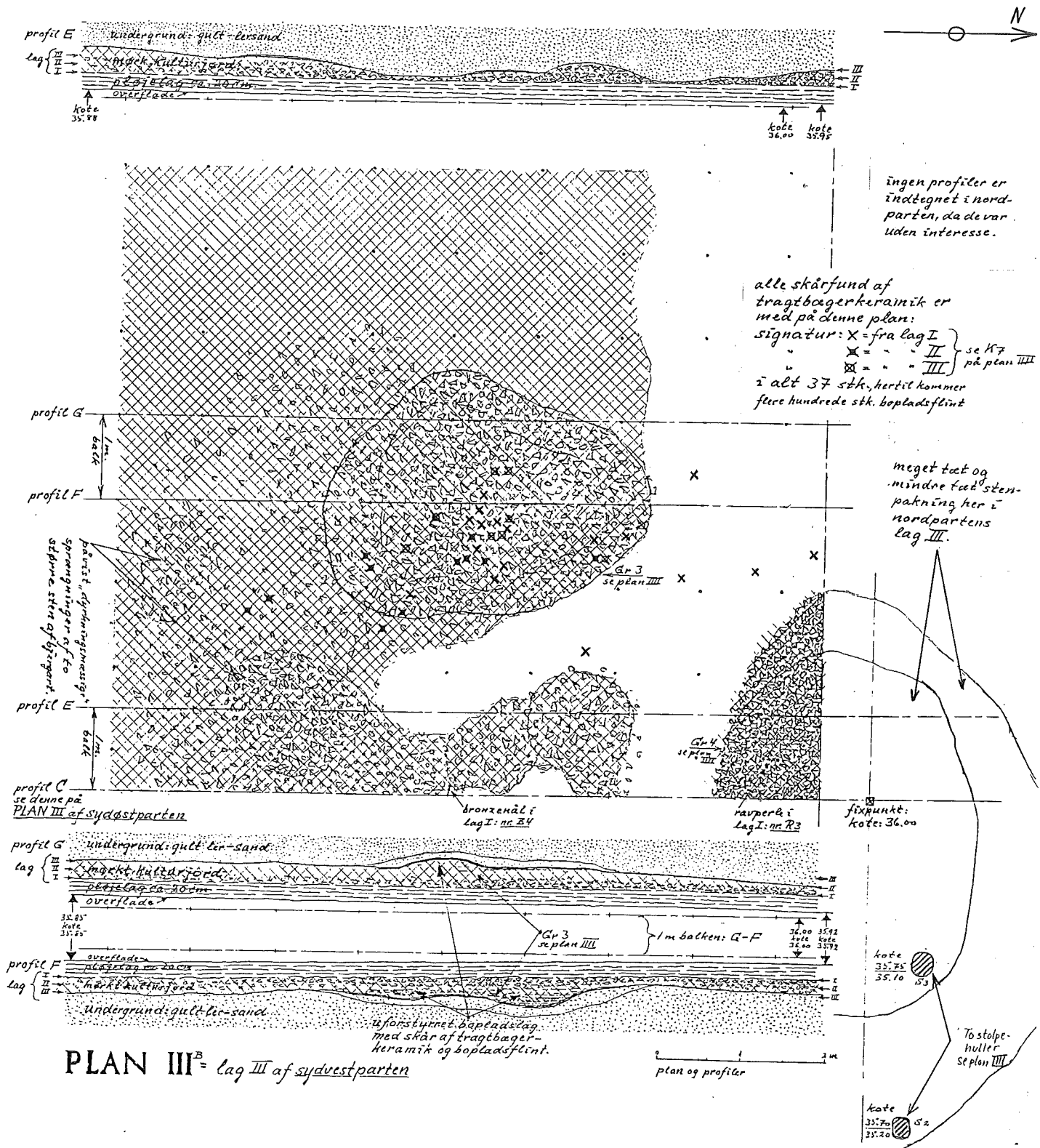

PLAN III^A = lag III i sydøstparten

plan og profiler

alt straveret i alle 3 lag angiver påviset mørk kultursjovd med indblandet flintaffald med slagbule og lidt trækul. Stenmarkeringen viser i varierende tæthed den i hvert afslutningslag - heri lag III - forekomme men kunst grå flint iblandet lidt kunst hjørte art og smækten af hjørteart fra undergrunden.

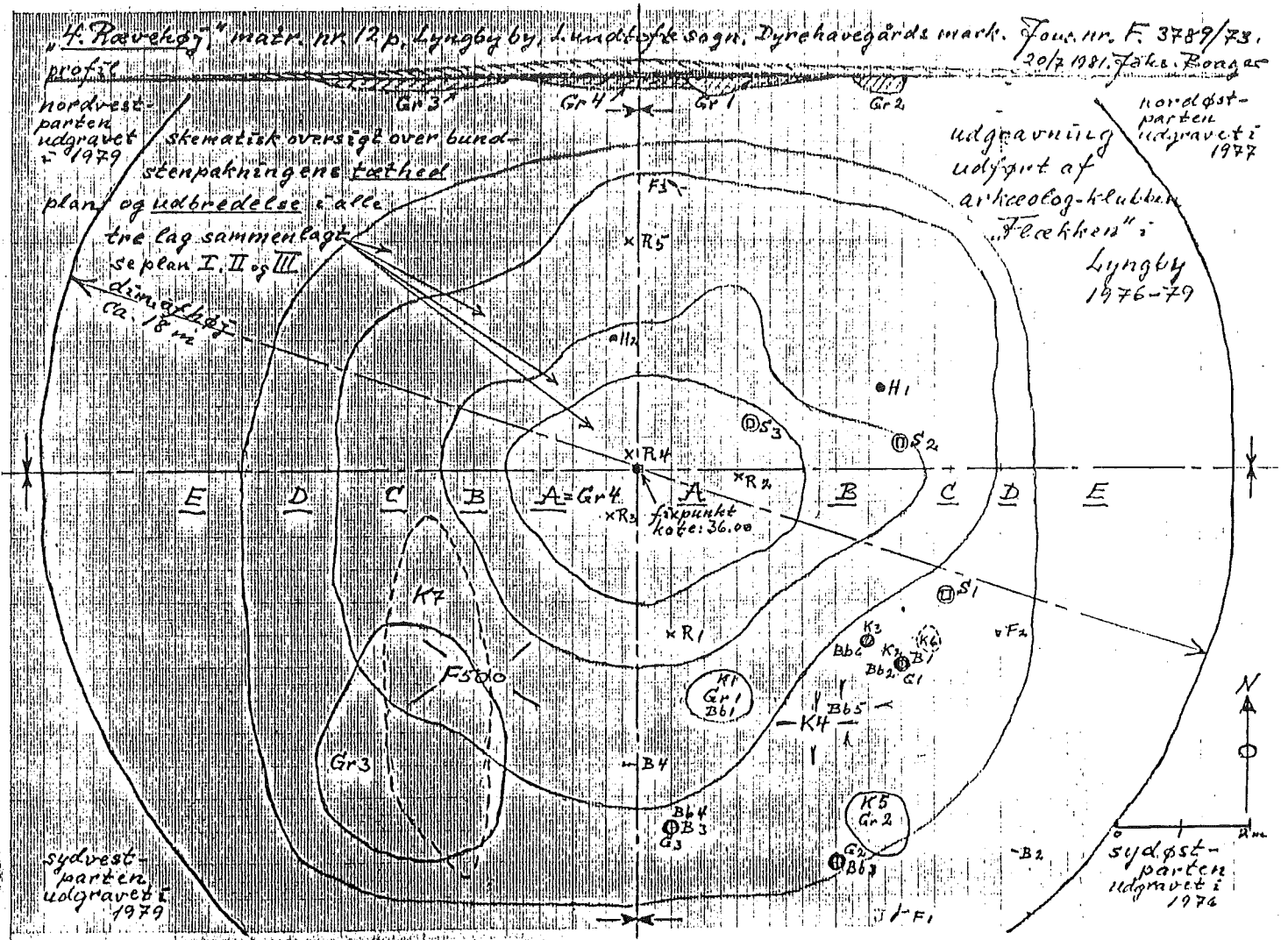
BILAG 5: Stærkt nedfotograferet tegning af lag III sydvest.

PLAN III^B = lag III af sydvestparten

Jour. nr. F.3789/73
 Sydvestparten af Rævehøj's
 bund, matr. nr. 12 p. Lyngby, Dyr-
 havegård. Plan af lag III. Ud-
 gravet og undersøgt i 1929 af
 arkæolog-klubben, Flakkeby.
 John Sjønger

BILAG 6: Skematisk oversigt over bundstenspakningens tæthed.

PLAN III